

TAALExPeDiTie: TAALPSYCHOLOGIE

leeftijd

De lessen over taal als veelzijdige wetenschap zijn **op elke leeftijd mogelijk**.

Hoeveel uitleg en woordenschat je geeft, hangt af van wat je leerlingen al weten.

thema

Deze les hoort bij *Taalexpeditie*. In de boeiende lessen onderzoek je bijzondere taalphenomenen en mysterieuze taalvragen. Trek erop uit en zet samen met je leerlingen de eerste stappen in **de wetenschappelijke wereld van taal!**

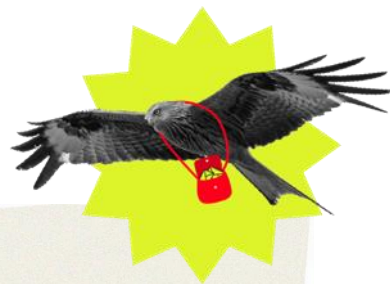
In deze les ontdekken we een aspect van de taalkunde, meer bepaald de **taalpsychologie**. We komen meer te weten over dyslexie.

Ontdek alle taalexpedities op <https://klimintaal.be/taallabo/#taalexpeditie>.

Disclaimer

Dit lesmateriaal maakt deel uit van *Klim in taal*, een campagne van het Vlaams Talenplatform voor leerkrachten lager onderwijs. De website www.klimintaal.be ondersteunt leerkrachten met inspirerende lesideeën en praktijkvoorbeelden om taalplezier te stimuleren vanuit een krachtige lesaanpak.

VOORBEREIDING

OVER DE LES

We hebben allemaal wel iets wat we heel moeilijk vinden, zoals tekenen, rekenen of verhalen verzinnen. Wanneer je het heel moeilijk hebt met lezen en schrijven, spreken we soms over dyslexie. Maar wat is dat nu eigenlijk: **wat is dyslexie?**

LEERDOELEN

- ➡ De leerlingen ervaren zelf wat dyslexie inhoudt.
- ➡ De leerlingen weten dat kinderen met dyslexie het moeilijker hebben met lezen en spellen dan andere kinderen. Hun hersenen werken een beetje anders, waardoor het langer duurt om woorden te herkennen en te schrijven.
- ➡ De leerlingen beseffen dat mensen met dyslexie heel veel andere talenten hebben.

HANDIGE VOORKENNIS

Deze les is extra waardevol als je leerlingen met dyslexie in de klas hebt. Zij krijgen vaak hulp, en dat roept soms vragen op bij andere kinderen. Met deze lessenreeks help je om meer begrip en openheid rond dyslexie te creëren.

MATERIALEN

- ➡ Twee kaartjes: eentje waarop de leerlingen hun eerste ideeën kunnen verzamelen en een tweede waarop ze kunnen noteren wat ze leerden
- ➡ De online dyslexiesimulator: <https://www.expertisecentrum-dyslexie.nl/simulatie/index.html#/>
- ➡ Filmpje jeugdjournaal: <https://www.youtube.com/watch?v=W3C9gjKr0oM>

UITVOEREN VAN DE LES

Fase	
Voorkennis activeren	Vraag de leerlingen om even per twee na te denken over wat ze al (denken te) weten over dyslexie. Vraag hen om op een kaartje twee of drie ideeën op te schrijven. Wat associëren ze zoal met dit onderwerp? <u>Wenk:</u> hoeveel de leerlingen over dit onderwerp weten, zal wellicht afhangen van de klascontext. Als ze klasgenoten (of broers of zussen) met dyslexie hebben, kan je al op wat voorkennis rekenen.
	Vraag een aantal leerlingen wat ze hebben opgeschreven. Maak zo een woordspin op het bord. Je hoeft nog niet meteen aan te geven wat juist of fout is, tenzij de leerlingen echt volkomen verkeerde antwoorden geven (bv. doordat ze dyslexie verwarren met iets anders). Neem vooral de tijd om naar verhalen te luisteren die ze kennen.
Onderdompelen	<u>Simulatie 1</u> Vertel de leerlingen dat je hen wil laten ervaren wat dyslexie is. Ze zullen een beetje in het hoofd kruipen van iemand met dyslexie. Vraag of er iemand is die een tekstje luidop wil voorlezen. Open dan pas de eerste tekst via de dyslexiesimulator: https://www.expertisecentrum-dyslexie.nl/simulatie/index.html#/. <u>Wenk:</u> wellicht zullen de leerlingen in het begin verrast zijn door de 'rare' woorden die ze zien en wat meer hikkelen. Het zou echter goed kunnen dat sterkere leerlingen via de context heel snel gaan compenseren en zo de juiste woorden invullen.
	Bespreek hierna twee zaken: (1) Wat merk je op? Wat is er vreemd aan de tekst?

	➔ Een aantal woorden lijkt niet correct gevormd. Vaak gaat het om letters die op elkaar lijken (bv. d/b/p/q). (2) Vraag hoe de leerling die las dit ervaren heeft. Hoe voelt het als de woorden opeens niet lijken te kloppen? Wat doe je? <u>Wenk:</u> als er in de klas leerlingen zijn die weten dat ze dyslexie hebben, kan het interessant zijn om naar hun ervaring te vragen. Is dit een goede simulator? Is de simulatie herkenbaar?
	<u>Simulatie 2</u> Doe dezelfde oefening met de tweede tekst op de dyslexiesimulator. Vraag opnieuw vooraf om een (andere) leerling die wil voorlezen en start de oefening dan op.
	Bespreek hierna twee dingen: (1) Wat merk je op? Wat is er vreemd aan de tekst? ➔ De letters lijken de hele tijd te verspringen (te dansen). Daardoor is het moeilijk om snel te zien welk woord daar nu precies staat. (2) Vraag hoe de lezer dit ervaren heeft. Hoe voelt het als de woorden opeens niet lijken te kloppen? Wat doe je? <u>Wenk:</u> als je een leerling in de klas hebt met dyslexie, kan het interessant zijn om diens ervaring te koppelen. Is dit inderdaad hoe het voor die persoon voelt?
Vastzetten	Vraag aan de leerlingen om met deze kennis opnieuw te formuleren wat dyslexie precies is. • <u>Mogelijk antwoord:</u> dyslexie is een probleem met lezen en schrijven. Mensen met dyslexie hebben moeite om de correcte vorm van een woord te onthouden. Ze vinden het moeilijk om te weten waar de letters precies in het woord staan of om het verschil te zien tussen letters die op elkaar lijken. • <u>Extra uitleg die je aan de klas kunt geven:</u> dyslexie betekent dat je hersenen anders werken. Normaal zorgen de hersenen ervoor dat

	we een woord gaan onthouden als we het een paar keer gezien hebben. Daarom schrijf je vrij vlot 'trein' in plaats van 'trijn'. Je hebt het zo vaak gezien dat je weet dat de tweede vorm niet juist is. Mensen met dyslexie hebben het moeilijker om die vormen te onthouden. Daardoor moeten ze meer nadenken bij het lezen en schrijven. • <u>Belangrijke opmerking:</u> dyslexie betekent dat je hersenen anders werken. Dat betekent niet dat je dommer bent. Integendeel! Mensen met dyslexie zijn in bepaalde dingen immers vaak beter dan mensen zonder dyslexie (zie de volgende oefening).
Uitbreiding	Om mogelijke stereotypes over dyslexie tegen te gaan, is dit filmpje van het Nederlandse jeugdjournaal een aanrader: https://www.youtube.com/watch?v=W3C9gjKr0oM. Stel de volgende twee vragen: ➡ Welke impact heeft dyslexie op het zelfvertrouwen van de kinderen? De kinderen schamen zich vaak omdat ze moeite hebben met lezen en schrijven. Ze hebben daardoor het gevoel dat ze minder slim zijn dan de andere kinderen. ➡ Welke kwaliteiten hebben mensen met dyslexie? Ze kunnen ... ➡ Ruimtelijk denken (bv. om dingen te bouwen) ➡ Verbanden leggen (informatie bij elkaar brengen) ➡ Vooruitdenken (ze zien veel sneller het eindresultaat voor zich, bv. bij het rekenen) ➡ Supercreatief zijn (vertellen en verzinnen van verhalen) Dit laat zien dat mensen met dyslexie zeker niet minder slim zijn dan anderen. Ze lezen en schrijven misschien wat moeizamer, maar op andere gebieden zijn ze net vaak sneller of sterker.
Afronden	Vraag de leerlingen om nu per twee na te denken over twee of drie kernwoorden te noteren die voor hen bij dyslexie passen. Bespreek daarna samen de ideeën in de klas om alles eens goed te herhalen. Mogelijke uitkomst:

1. Problemen met lezen en schrijven
2. Letters lijken verkeerd te zijn of te dansen.
3. Heel veel andere talenten/capaciteiten (bv. creatief zijn).

WWW.KLiMiNTAAL.Be

een CAMPAGNE VAN

[vlaams
ta·lən·plat·form]
laat talen spreken

Vlaamse
overheid

